

taboe

Seksuologe pleit voor meer begrip

Sara Vegt is een van de weinige seksuologen die in de ouderenzorg werken. Dagelijks is ze bezig met het bedenken van oplossingen voor ouderen die behoefte hebben aan seksualiteit en intimiteit. Zelf had ze niet gedacht dat toen ze de opleiding tot seksuoloog volgde, dat ze deze kennis nodig zou hebben in de ouderenzorg. Zonde dat mijn kennis verloren gaat, dacht ze nog toen ze uiteindelijk een baan vond bij zorginstelling Pieter van Foreest in Delft. Maar uiteindelijk kwam haar expertise toch van pas en het was in de ouderenzorg zó gewenst dat ze – met nog twee anderen – het platform Bloot (blootindezorg.nl) opzette. Samen delen ze hun kennis met zorginstellingen in het hele land via trainingen en geven ze persoonlijk advies aan zorgpersoneel. „Het is echt bizar hoe intimiteit en seksualiteit leeft en speelt”, zegt ze. Een van de onderwerpen

waar ze meteen mee in aanraking kwam: het seksueel grensoverschrijdende gedrag van mensen met dementie. „In de ouderenzorg vinden we dit gedrag eigenlijk ‘normaal’. Dat een meneer een opmerking maakt over iemands borsten, in het openbaar masturbeert of aan een medewerker vraagt of ze bij hem in bed wil krui-
pen. We maken er een opmerking of een grapje over dat het niet de bedoeling is en gaan weer verder met ons werk. We kijken nooit: waarom vertoont iemand dit gedrag eigenlijk, welke behoefte zit daarachter?” Juist daarnaar zou de aandacht moeten uitgaan, vindt Vegt. „Liefde en intimiteit zijn een basisbehoefte. Dat mogen

we ze niet ontnemen. Dat staat zelfs in de Wet zorg en dwang. Daarbij komt dat, als er bijvoorbeeld een relatie tussen twee bewoners ontstaat, familieleden echt in shock kunnen zijn. Als het gesprek eerder was gevoerd, dan zouden mensen zijn voorbereid. Daar moet je ze in begeleiden.”

Vooruitstrevend
Vegt was de eerste seksuoloog die in dienst kwam van een ouderenzorginstelling. Inmiddels heeft ze in het land meer collega’s, maar nog altijd zijn het er niet veel. Ze is blij met de vooruitstrevendheid van ‘haar’ zorginstelling in Delft. Er bestaat inmiddels een kenteam, waarin ook een arts, een psycholoog en mensen van de vloer deelnemen. Zorgmedewerkers schakelen hen in als zich een ‘casus’ voordoet. Welke grenzen zijn er? „Masturberen in de gezamenlijke woonkamer kan niet. Daar ligt bijvoorbeeld

een grens.” Maar ook: hoe voer je een gesprek met familieleden? „Dat kan heel moeilijk zijn, omdat familieleden zich schamen en zeggen dat hun vader of moeder nooit zo is geweest. Je moet ze goed begeleiden. Vergeet niet dat dit ook een stukje rouw is, over het verlies van wie hun ouder of partner is geweest.” Praktische oplossingen zijn ook mogelijk. Dat loopt uiteen van een koppelbed, dat aan het verpleeghuisbed vastge-
maakt kan worden zodat stelletjes samen de nacht kunnen doorbrengen, tot een projector waarmee bewoners gemakkelijk naar porno kunnen kijken. Een ‘seksverzorgende’ biedt soms ook een oplossing. Vijf maanden geleden begon in Vegts zorginstelling Pieter van Foreest een pilot waarbij het huis zo af en toe de sekswerker betaalt. „We zien het als een stukje zorg, net zoals de diëtist dat geeft.”

Seksuologe Sara Vegt: „Bizar hoe intimiteit en seksualiteit leeft.”
FOTO MARCO DE SWART

Landelijke richtlijn

Branchevereniging Actiz gaat dit najaar opnieuw met zorgorganisaties om tafel om te praten over intimiteit en seksualiteit. Afgelopen zomer kwam er voor het eerst een landelijke richtlijn hoe hiermee om te gaan. „Maar het onderwerp heeft onze blijvende aandacht en we gaan er de komende periode opnieuw nadrukkelijk mee aan de slag”, aldus een woordvoerder.

Wil je er alleen wel voor zorgen dat die vrouw niet in de buurt is als ik kom? Anders kan ik geen contact meer met hem krijgen’.” Met de relatie tussen de vrouw en de voormalige vrijwilliger liep het niet zo mooi af. Het verpleeghuis willigde de wens in van de partner en kinderen van de vrouw en scheidde de twee geliefden. Tegen de wens van Hoogeveen in. Of, beter gezegd: tegen zijn principe in dat het levensgeluk van de patiënt voor dat van de familie gaat. De oude dame zelf zakte opnieuw weg in een depressie. „Ze werd boos op mij. Omdat ik het niet tegengehouden had. Zij wist niet dat ik het wel geprobeerd had.” „Je moet wel heel goed kijken of er *consent* is”, wil Hoogeveen nog benadrukken. „Als er ook maar het minste spoor is dat de ander niet wil, dan verdient die persoon jouw volle bescherming. Maar het is geen *rocket science*. Als je ziet dat twee mensen blij worden als ze elkaar zien, als je ziet dat ze elkaar opzoeken zodra het kan, als je het aan hun lichaamstaal kan zien: geef ze dan ook de ruimte.”

‘Familie kan echt in shock zijn bij een relatie tussen bewoners’